

Nr 4.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 5, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter; given Stockholm slott den 2 januari 1924.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen antaga härvid fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 5, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

GUSTAF.

Birger Ekeberg.

Förslag

till

L A G

om ändrad lydelse av 3, 5, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 3, 5, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter, 3, 5, 6, 7 och 10 §§ i nedan angivna delar, skola erhålla följande ändrade lydelse.

3 §.

I fall — — — — — sammanträdet.

Kallelse å delägarna skall bevisligen tillställas dessa minst fjorton dagar före sammanträdet, såframt ej kortare tid av dem medgives, samt innehålla uppgift om tid och ort för sammanträdet ävensom det ärende, för vars behandling det påkallas. Hava ej delägarna enats om annat ställe för sammanträdes hållande, skall detta äga rum inom någon av de fastigheter, till vilka samfälligheten hör. Är någon delägare å okänd ort eller så fjärran, att han ej kan bevaka sin rätt, begäre den sammankallande förordnande av god man enligt lagen den 11 juni 1920 om god man för bortovarande.

Äro delägarna flera än tio eller kan icke med säkerhet utrönas, vilka hava del i samfälligheten, må kallelsen delgivas sålunda, att densamma överlämnas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig, varjämte kallelsen skall, med underrättelse, vilken av delägarna bekommit densamma, minst tjugu dagar före sammanträdet ej mindre uppläsa i kyrkan i den eller de församlingar, där fastigheterna äro belägna, än även införas i en eller flera tidningar i orten.

Har — — — — — fastigheten.

Kostnad — — — — — samfälligheten.

5 §.

Besluta — — — — — ägan.

Reglementet — — — — — jämkningar.

Syssloman eller, om flera äro utsedda, dessa äga, där ej för visst fall delägarna annorlunda bestämt, att i mål, som röra förvaltningen, tala och svara för delägarna. Äga, som ställts under förvaltning, må ej av syssloman delägarna avhändas eller för längre tid än fem år utlegas utan att beslut därom fattats och fastställt i den ordning, som i 6 § 2 mom. eller 7 § sägs.

6 §.

1 mom. Vilja — — — — — härav.

2 mom. För beslut om ägas utlegning för längre tid än fem år erfordras minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet, beräknat på sätt i andra punkten av 4 § 3 mom. är sagt. Beslutet skall underställas rättens prövning. Finner rätten, att beslutet icke är i laga ordning tillkommet eller att det strider mot allmän lag eller författning eller länder till märkligt förfång för delägare, som ej lämnat sitt medgivande till upplåtelsen, skall beslutet av rätten undanröjas; i annat fall varde det fastställt.

7 §.

Vilja delägare avhända sig äga, som i denna lag avses, och kan det ske utan märkligt förfång för delägare, som ej därtill samtycker, äge de ock härom besluta; och skall vad i 6 § 2 mom. sägs om besluts fattande och underställande äga motsvarande tillämpning. Där någon delägare det yrkar, må dock avhändandet ej äga rum annorledes än genom försäljning å offentlig auktion.

Vad i 22 kap. 3 § ärvdabalken och 4 kap. 8 § jordabalken stadgas skall ej äga tillämpning i fråga om försäljning enligt denna lag av samfällighet, vari omyndig äger del. Dock må beslutet om försäljningen, oavsett om det biträtts å den omyndiges vägnar, ej fastställas, med mindre rätten finner skäl tillåta försäljningen, såvitt den omyndiges rätt rör.

Har — — — — — ordning.

Då — — — — — underskrivas.

Är — — — — — därtill.

9 §.

Delägares beslut, som i denna lag avses, må ej träda i verkställighet förr än den i 8 § angivna tid gått till ända utan att klandertalan mot detsamma blivit instämd eller sådan talan blivit genom laga kraft ägande utslag ogillad samt, där underställning erfordras, beslutet blivit av rätten fastställt.

Har ansökan gjorts om förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträde med delägarna, skall på begäran av någon av dessa domaren eller rätten, där omständigheterna ej till annat föranleda, ställa ägan under avverkningsförbud så ock, där skäl därtill äro, meddela förbud för delägarna att å ägan taga ler, torv, grus eller dylikt. Sådant förbud skall gälla intill dess beslut enligt 5, 6 eller 7 § om ägens användning eller avhändande kommit till stånd och trätt i tillämpning eller ock frågan om ägens tillgodogörande på sätt nu är sagt förfallit.

10 §.

Ansökan — — — — — förvaltning.

Förordnande — — — — — upphört.

Där — — — — — därå.

Sådana — — — — — skogstjänsteman.

Har ansökan om ägas ställande under förvaltning av god man gjorts, och kan ej god man omedelbart förordnas, skall vad i 9 § andra stycket finnes för där avsedda fall stadgat äga motsvarande tillämpning. Förbud, som sålunda meddelats, skall gälla, till dess beslut i anledning av ansökningsmeddelas.

14 §.

Över beslut, som av domaren meddelas enligt 9, 10 eller 13 §, må klagan föras hos hovrätten.

Beslut, som av rätten eller domaren meddelas enligt 5, 6, 7, 9, 10 eller 13 §, träder utan hinder av förd klagan genast i verkställighet.

17 §.

Har enligt lagen den 11 juni 1915 med särskilda bestämmelser beträffande viss samfällid skogsmark inom Kopparbergs län anordnats förvaltning, som gäller den 30 juni 1924, åligger det Konungens befallningshavande i sagda län att, så snart ske kan, till rättens ordförande översända handlingarna i ärendet rörande förvaltningens tillkomst och reglementes antagande. Sedan yttrande inhämtats från skogsvårdsstyrelsen eller, där fråga är om skogsmark, med vilken skogsvårdsstyrelsen ej har att taga befattning, vederbörande skogstjänsteman samt delägarna av rätten hörts, skall reglementet, efter det däri verkställts de jämkningar, som kunna finnas erforderliga för att bringa reglementet i överensstämmelse med denna lag, av rätten fastställas till fortfarande efterrättelse; och skall därmed den äga, varom fråga är, anses vara ställd under förvaltning för gemensam räkning enligt denna lag. Rättens beslut träder utan hinder av förd klagan genast i verkställighet.

Markområde, för vilket gäller avverkningsförbud, meddelat enligt förstnämnda lag, må ställas under förvaltning av god man utan hinder därav att frågan om markområdets tillgodogörande icke varit under behandling i den ordning, som i 3—7 §§ sägs.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Lagen skall tillämpas jämväl i ärende, vari dessförinnan gjorts ansökan om förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträde med delägarna eller om ägas ställande under förvaltning av god man.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 30 november 1923.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Ekeberg, riksdagens skrivelse den 30 maj 1923, nr 260, så vitt angår av riksdagen i skrivelsen gjord framställning, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning angående förutsättningarna för viss omarbetning av lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter även som för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda. Föredraganden anför:

»Innan jag övergår till att omnämna den utredning, som i enlighet med riksdagens begäran blivit verkställd, ber jag att få i korthet redogöra för den hittillsvarande lagstiftningen i förevarande ämne samt erinra om den behandling, ärendet undergått vid 1923 års riksdag.

Redan den 11 juni 1915 utfärdades en interimistisk lag, nr 185, med särskilda bestämmelser beträffande viss samfällad skogsmark inom Kopparbergs län. Med denna lag, som gällde samfällda ägor av skogsmarks natur, vilka undantagits för gemensamt behov eller eljest lämnats oskiftade vid å socknar inom sagda län verkställda storskiften eller delningar av därvid utbrutna skifteslag, åsyftades i främsta rummet att, i avbidan på slutlig, för hela riket gällande lagstiftning, förekomma vanvård av skogen å dylika ägor. I detta syfte medgavs dels rätt för delägarna att genom majoritetsbeslut ställa äga under särskild förvaltning, dels ock befogenhet för envar delägare att, där detta prövades vara ur skogsvårdssynpunkt nödigt, påkalla avverkningsförbud. Detaljerade bestämmelser lämnades angående förfarandet vid ansökning om dessa åtgärder, om sammanträde med delägarna för behandlingen av väckt fråga därom och, beträffande ärende om ägas ställande under förvaltning, om beslutsmässighet, underställning och fastställelse av beslut samt om regler för förvaltningens ordnande och handhavande. Ansökning såväl om ägas ställande under förvaltning som om avverkningsförbud skulle göras hos länssty-

*Lagen den 11
juni 1915.*

relsen. Beslut om anordnande av förvaltning skulle underställas samma myndighet, som även ägde att förordna om avverkningsförbud. Dylikt förbud kunde meddelas antingen på viss tid eller tills vidare. Där länsstyrelsen under behandling av ärende enligt denna lag fann omständigheterna sådant föranleda, kunde länsstyrelsen meddela interimistiskt avverkningsförbud, intill dess ärendet blivit slutligen avgjort och, när fråga vore om förvaltning, beslut därom trätt i tillämpning. Avverkningsförbud skulle utan hinder av anförda besvär gå i verkställighet genast efter kungörandet. Därest förvaltning anordnats, skulle för dennas handhavande utses sysslomän samt antagas reglemente, innehållande, bland annat, bestämmelser om grunderna för skogshushållningen å ägan. Reglementet skulle fastställas av länsstyrelsen, som däri ägde verkställa nödiga jämkningar. Från lagens tillämpning voro undantagna dels Lima, Transtrands, Orsa, Särna, Idre och Älvdalens socknars besparingsskogar, besparingsskogarna inom Venjans socken samt Svärdsjö och Envikens socknars häradsallmänningar, dels ock skifteslagen tilldelade hemskogs-, fäbodeskogs- och utskogsmarker, vilka vid åbodelningen lämnats odelade, samt andra samfällda ägor, om vilkas förvaltning särskilda bestämmelser meddelats. Lagen gällde för tiden intill den 1 juli 1918. Genom lag den 11 juni sistnämnda år utsträcktes emellertid dess giltighetstid intill den 1 juli 1921.

Lagen den 13
juni 1921.

Sistnämnda dag trädde lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter i kraft. Denna lag avser bys eller annat skifteslags samfällda ägor, som vid skifte eller annan laga delning eller sämjedelning undantagits för gemensamt behov eller utslutits från delningen, samt mark, som eljest är gemensam för två eller flera fastigheter med i övrigt skilda ägor. Lagen är ock tillämplig å rättigheter eller förmåner, som äro samfällda för två eller flera fastigheter med helt eller delvis skilda ägor. Där delägarna ej kunna enas om användningen eller tillgodogörandet av sådan samfällighet, kan enligt lagen delägare framtvinga ett avgörande angående dispositionen över densamma. Delägaren har då att enligt i 10 § stadgad ordning å landet hos domaren och i stad hos rätten utverka förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträde med delägarna för avgörande av frågan om samfällighetens användning eller tillgodogörande. Skulle vid sådant sammanträde någon bestämmelse ej komma att träffas om dispositionen av samfälligheten, kan delägare påkalla densammas ställande under förvaltning av god man. Sistnämnda förfaringssätt måste städse användas, då delägarna ej äro flera än två.

Den person, som, på sätt nyss nämnts, förordnats att föranstalta om sammanträde med delägarna, skall enligt 3 § bevisligen tillställa dessa kallelse minst fjorton dagar före sammanträdet, såframt ej kortare tid av dem medges. Kallelsen skall innehålla uppgift om tid och ort för sammanträdet ävensom det ärende, för vars behandling det påkallas. Äro delägarna flera än tio eller kan icke med säkerhet utrönas, vilka hava del i samfälligheten, må kallelsen delgivas sålunda, att densamma överlämnas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig. Kallelsen skall då därjämte, med underrättelse, vilken av delägarna bekommit densamma, minst tjugu dagar före sammanträdet ej mindre uppläsas i kyrkan i den eller de församlingar, där fastigheterna äro belägna, än även införas i en eller flera tidningar i orten. Dock skall inom sagda tid kallelsen särskilt delgivas känd delägare, boende utom de fastigheter, till vilka samfälligheten hör. Är någon delägare å okänd ort eller så fjärran, att han ej kan bevaka sin rätt, skall den sammankallande begära förordnande av god man enligt lagen den 11 juni 1920 om god man

för bortovarande. Har boställe eller annat allmänt hemman, som icke innehaves under stadgad äborätt, del i samfälligheten, skall jämväl underrättelse om sammanträdet meddelas Konungens befallningshavande i så god tid, att genom dennes föranstaltande ombud må förordnas att å sammanträdet föra talan för fastigheten.

Vid sammanträde, som nyss sagts, föres ordet av den, som förordnats att föranstalta om sammanträdet. Envar delägare äger, med iakttagande av vissa begränsningar, rösträtt efter sin delaktighet i samfälligheten. Innan fråga, för vars behandling sammanträde utsatts, företages till avgörande, skall utredning ske om de fastigheter, till vilka samfälligheten hör, ävensom vilka däri äga del och den grund, som gäller för en vars delaktighet. Råder osäkerhet, huruvida samfälld äga tillhör visst skifteslag eller annat större skiftesområde, vid vars delning nämnda skifteslag utbrutits, skall, intill dess nödig utredning härutinnan förebragts, frågan anses angå det större skiftesområdet.

Besluta delägarna, att samfälligheten skall ställas under förvaltning för gemensam räkning, skall av dem antagas reglemente, angivande grunderna för förvaltningen. I reglementet skola upptagas bestämmelser om tillämpning å sammanträde med delägarna av lagens föreskrifter rörande omröstning, om val av en eller flera sysslomän för förvaltningen samt om gäldande av kostnaderna för förvaltningen och användande av vinsten därav. Reglementet skall underställas prövning av rätten, som har att tillse, att det är i laga ordning tillkommet, att dess bestämmelser äro förenliga med gällande lagar och författningar samt att dess tillämpning icke kan lända till märkligt förfång för delägare, som ej deltagit i reglementets antagande eller eljest godkänt det samma. Dessutom skall i fråga om skogsmark tillses, att bestämmelser lämnats, som trygga en tillfredsställande skogsvård därå. Kan reglementet ej oförändrat godkännas, äger rätten, efter delägarnas hörande, däri verkställa erforderliga jämkningar. Delägarna kunna vidare, utan att, på sätt nyss nämnts, anordna en stadigvarande förvaltning av samfälligheten, besluta om dess användning genom brukande för egen räkning eller genom utlegning eller ock om samfällighetens avhändande. Härvid skall iakttagas, att sålunda träffade åtgärder ej lända till märkligt förfång för delägare, som ej därtill lämnat sitt medgivande. Då beslutet avser utlegning för längre tid än fem år eller avhändande, erfordras enligt 6 och 7 §§ för beslutets giltighet viss kvalificerad majoritet med hänsyn till såväl röstvärdet som huvudtalet.

Delägare, som anser sig hava befogad anledning till missnöje med något av delägarna i samfälligheten jämlikt ifrågavarande lag fattat beslut, äger att mot beslutet anställa klandertalan vid domstol.

Visar sig, efter det beslut fattats om ägas användning eller avhändande, att fara föreligger för att under tiden, till dess beslutet må verkställas och, då fråga är om förvaltning för gemensam räkning, reglemente blivit fastställt, ägan blir utsatt för vanvård av delägare, må enligt 9 § på begäran av någon av delägarna överexekutor, där skäl därtill i övrigt prövas föreligga, meddela förbud för delägarna att under nämnda tid å ägan verkställa averkning eller taga ler, torv, grus eller dylikt.

Såsom förut nämnts, medger lagen för vissa fall ett annat sätt än det nyss behandlade för ordnande av en samfällighets utnyttjande, nämligen samfällighetens ställande under förvaltning av god man. Ansökan härom göres enligt 10 § å landet hos domaren och i stad hos rätten. Beträffande god mans förvaltning gälla vanliga regler i fråga om sysslomän. Rätten kan emellertid,

där det finnes påkallat, efter delägarnas hörande meddela särskilda föreskrifter angående förvaltningen.

I 17 § stadgas, att, därest enligt 1915 års lag anordnats förvaltning eller meddelats avverkningsförbud, som gäller den 30 juni 1921, berörda förvaltning eller förbud fortfarande skall tillämpas, till dess om det ifrågavarande markområdet anordning träffats och kan träda i verkställighet i enlighet med 1921 års lag, dock längst intill den 1 januari 1924.

*Motion vid
1923 års riksdag.*

Riksdagens berörda skrivelse den 30 maj 1923 var föranledd av en utav herr A. Pers inom första kammaren väckt motion, nr 58, däri han, med instämmande av herr E. Lyberg, anförde:

»Lagen om skogsundantag, som jag för korthetens skull benämner lagen av den 11 juni 1915, har fått en vidsträckt tillämpning inom det område, för vilket den var avsedd, och den har varit till stort gagn för befolkningen i dessa bygder, emedan den därigenom beretts möjlighet till en ordnadushållning med skogen å dessa markområden, och kunnat till gemensamt gagn utnyttja avkomsten av dessa skogar. Det var också vad man kunde vänta, då lagen var speciellt utarbetad med hänsyn till dalabygdens speciella förhållanden.

Vid tillämpningen av bysamfällighetslagen har det visat sig möta stora, för att icke säga oöverkomliga svårigheter att få den att fungera så, att den kan träda i stället för skogsundantagslagen. Med denna motion avser jag att påkalla riksdagens uppmärksamhet på detta förhållande, liksom jag vill anhålla, att riksdagen ville för sin del medverka till att ge lagen en sådan form, att den kan övertaga den gagnande roll, som skogsundantagslagen utövat i ifrågavarande bygder.

Svårigheten vid tillämpningen av bysamfällighetslagen härrör av, att skogsmark, som undantagits från delning vid storskiftet, förekommer mycket ofta och tillhör från några få delägare, t. ex. en liten by eller en fäbod, upp till hela socknar, ja ibland flera socknar. I senare fallen kan samfälligheten ha flera tusen delägare. Detta är t. ex. fallet med de samfälligheter som tillhöra Mora och Vämhus socknar, vilka utgjorde en enhet vid storskiftet. Därtill kommer den stora ägosplittring, som gör, att en by har delägare boende i angränsande byar eller socknar, små delar visserligen på varje delägare, men som dock med lagens bestämmelser ej kunna förbigås, om ett laga beslut skall kunna åstadkommas. Befolkningens rörlighet är ännu en orsak som vållar stora svårigheter. Av de hundrade och tusentals delägarna äro en stor del spridda på andra orter, vanligen som tillfälliga byggnadsarbetare, men ofta bosatta och skrivna på andra håll i landet. Andra befinna sig i utlandet, oftast i Förenta staterna. En stor del av dessa ha icke sålt eller eljest förordnat om sina fastighetsandelar i hembygden. Dessa faktiska förhållanden äro av sådan beskaffenhet, att nödig hänsyn måste tagas till dem i en lag som den ifrågavarande. Formerna måste lättas.

Om lagen av den 11 juni 1915 kunde insättas i kraft för Kopparbergs län skulle detta mål lättast vara vunnet. Emellertid torde detta icke vara möjligt. Bysamfällighetslagen erbjuder ju också vissa fördelar, som detta län kan behöva komma i åtnjutande av. Därför torde ansträngningarna böra inriktas på att anpassa bysamfällighetslagen så, att den kan bli brukbar även för Kopparbergs län.

De ändringar som erfordras hänföra sig huvudsakligen till den procedur, som erfordras för kallande av samtliga delägarna och tillvaratagande av de frånvarande delägarnas rätt.

I 3 §:s andra stycke, som handlar om kallelse till det konstituerande sammanträdet, innehålla de sista raderna följande föreskrift: »skolande inom sagda tid» — fjorton dagar före sammanträdet — »kallelsen särskilt delgivas känd delägare, boende utom de fastigheter, till vilka samfälligheten hörer». Då man vet, att en betydande del av byarnas och socknarnas befolkning har sin bostadsort litet varstans i och utom Sverige, medan äganderätten till fastigheterna i hemorten bibehålles, så är det lätt att förstå, att ensamt denna bestämmelse gör lagen obrukbar. Den bör därför helt bortfalla. Av samma anledning bör 3 §:s tredje stycke också gå bort.

Jag förutser invändningen, att man ju måste få till stånd en förteckning av delägarna och därvid även uppgifter om deras bostadsort, varför de även kunna kallas och att bestämmelsen i 3 §:s tredje stycke om förordnande av god man i de bortavarendes ställe sörjer för representerande av de icke kallade. Emellertid torde var och en, som känner förhållandena i dessa bygder, vara ense med mig därom, att detta mera är ett teoretiskt antagande än en praktisk möjlighet, åtminstone om domaren fordrar ett bokstavligt efterkommande av lagens föreskrift. Den kostnad och det besvär som en delgivning skulle åsamka dem, som skulle ta initiativet till ett omhändertagande av de allmänna värden som här äro i fråga, komme att avskräcka från ett sådant. En omvårdnad av dessa värden är emellertid en maktpåliggande sak av nytta för det allmänna, medan vardera av de enskildas intresse är mycket litet betydande, vanligen rörande sig om ett jordtal av något eller några kappland reducerad jord, ofta endast några tusendels kappland. I detta sakläge bör ej heller särskild god man vara nödvändig att förordna. Den omgång och det besvär, som skulle förorsakas av ett efterkommande av nu gällande föreskrift, stå icke i rimligt förhållande till de intressen som de kallade eller deras ombudsman ha i saken, men anordningen skulle, som förut antytts, föranleda, att lagen ej komme till den användning som är önskvärd.

Om betänkligheter skulle möta för ett generellt utmönstrande av dessa bestämmelser, kan det tänkas, att undantaget inskränktes att gälla för Kopparbergs län. Om detta skulle befinnas icke vara lämpligt så kunde det tänkas, att bestämmelsen skulle gälla endast i fråga om överlåtelse av samfälligheten eller del därav eller upplåtelse av annan rätt till densamma än skogsavverkningsrätt eller nyttjanderätt för bebyggande. Det skulle vara olägligt att förbinda iakttagande av dessa föreskrifter med avhändande av fastighet av varje slag, emedan det ofta händer, att samfälligheten behöver disponeras för bostadsändamål.

I lagen om skogsundantag fanns bestämmelse om att Konungens befallningshavande kunde ställa äga under avverkningsförbud. Vid tillämpning av den befogenhet, som var Konungens befallningshavande tillagd i 5 §:s femte stycke i nämnda lag, kunde avverkningsförbud utfärdas omedelbart, varigenom befarat ofog från illojala delägare kunde stävjas snabbt och effektivt. Bestämmelsen har praktiserats i denna avsikt och varit till uppenbart gagn.

Bysamfällighetslagen har visserligen även en bestämmelse angående utfärdande av förbud mot avverkning m. m., men detta förbud kan utverkas först på ett allt för sent stadium för att äga avsedd verkan. Det innehålles i 9 §:s andra stycke. Först när visat sig, att fara föreligger för vanvård och anstalter vidtagits som kräva åtskillig tidsutdräkt, kan sådant förbud utverkas. Det är synnerligen nödvändigt att bibehålla den effektiva skyddsanordning som skogsundantagslagen har. En föreskrift bör sålunda inrymmas i lagen, som till förhindrande av avverkning, även om den skulle företagas till husbehov,

möjliggör omedelbart ingripande av överexekutor, varvid torde vara tillräckligt om sådan föreskrift lämnas, att sökanden företer bevis att hos domaren ingivits ansökning, som i § 10 omförmäles. Denna föreskrift torde böra inarbetas i 9 §:s andra stycke

Slutligen framföres en önskan om att övergångsbestämmelserna i bysamfällighetslagen kompletteras med en föreskrift, som bereder möjlighet att överflytta de nu inom Kopparbergs län anordnade förvaltningarna av ifrågavarande samfälligheter från länsstyrelsen till vederbörande häradsrätt, utan att en ny procedur skall behöva anordnas. Enklast kunde detta ske efter att en anmälan om saken gjordes till länsstyrelsen av förvaltningsorganet för samfälligheten, varefter tillsynen över förvaltningen överflyttades till häradsrätten.

På grund av vad sålunda anförts anhålles, att riksdagen ville för sin del besluta *dels* att lätta på formerna för kallelse i Lag av den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfällighet § 3, samt angående ombudsman, *dels* att genom ändring av denna lag möjliggöra omedelbar åtgärd till förhindrande av avverkning även till husbehov å samfällighet beträffande vilken ansökning till domaren ingivits enligt § 10 i ovannämnda lag, samt *dels* att beträffande övergångsbestämmelserna i § 17 en föreskrift tillfogas, som utan vidare omgång medger överflyttande av de nu anordnade förvaltningarna från länsstyrelsen till häradsrätten.»

Motionen behandlades av första lagutskottet, vilket i den ordning, § 46 riksdagsordningen föreskriver, begärde yttrande i ärendet från länsstyrelsen i Kopparbergs län. Med anledning härav inkom yttrande från länsstyrelsen jämte därvid fogade utlåtanden från länets landstings förvaltningsutskott, innehållningssällskapets förvaltningsutskott och skogsvårdsstyrelse.

*Kopparbergs
läns lands-
tings förvalt-
ningsutskott.*

Landstingets förvaltningsutskott anförde:

»Bestämmelserna i 3 § om särskild delgivning med delägare, boende utom de fastigheter, till vilka samfälligheten hör, föranleda, på grund av de i motionen återopade, inom stora delar av länet rådande säregna jordförhållandena, ej sällan en avsevärd omgång och kostnad, varigenom påkallande av lagens tillämpning motverkas. En lättnad i dessa delgivningsbestämmelser vore ur denna synpunkt önskvärd och synes utskottet kunna åvägabringas utan att enskilda rätt därigenom äventyras.

I likhet med motionären anser jämväl utskottet, att sådant förbud, varom förmäles i 9 § 2 st., ej sällan torde visa sig vara av behovet påkallat redan innan beslut fattas om ägas användning eller avhändande. Det torde böra tagas under övervägande, huruvida icke ett sådant förbud må kunna vinnas, så snart förordnande för viss person om föranstaltande om sammanträde enligt 3 § eller av god man enligt 10 § meddelats.

Motionären föreslår vidare sådan ändring i lagen, att enligt lag den 11 juni 1915 med särskilda bestämmelser beträffande viss samfällid skogsmark inom Kopparbergs län anordnad förvaltning av samfällid äga må kunna överflyttas från länsstyrelsen till häradsrätten.

Vad motionären läser avsett att vinna, eller att förvaltning och avverkningsförbud, som tillkommit enligt 1915 års lag, må fortfarande tillämpas oavsett tillkomsten av 1921 års lag och utan att däri föreskriven procedur iakttages, synes utskottet behjärtansvärt.

1915 års lag har vunnit tillämpning i en avsevärd utsträckning. Såväl förvaltning som avverkningsförbud ha visat sig synnerligen gagneliga. Några

avgörande betänkligheter mot att låta dem fortfarande bestå synes utskottet icke förelinnas. Däremot vore det att befara, att en förnyad procedur med dess omgång och olägenheter ej sällan skulle väcka motstånd mot eller hindra tillkomsten av beslut, som endast innebure bekräftande av härutinnan redan bestående förhållanden.

Skulle hinder möta för en omarbetning av lagen i det av motionären angivna syfte redan vid innevarande års riksdag, synes det utskottet synnerligen önskvärt, att den i 1921 års lag 17 § föreskrivna tid, under vilken enligt 1915 års lag beslutad förvaltning och förbud må tillämpas, utsträcker.»

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott yttrade:

»Då den kallelseform, som stadgats uti lagen om förvaltning av bysamfälligheter m. m., torde få anses såsom synnerligen omständlig, åtminstone i vad det berör Kopparbergs län med de här förevarande säregna förhållandena, anser utskottet för sin del det vara synnerligen önskvärt, att en enklare form härför bleve fastställd.

Det torde även få anses vara synnerligen angeläget, icke blott för samfällighetens delägare utan även för det allmänna, att en fullt betryggande skogshushållning och vård i övrigt under ordnade former kommer till stånd och att, där sådana enligt lagen om skogsundantag redan blivit vidtagna genom länsstyrelsens beslut, dessa måtte kunna av häradsrätt godkännas såsom varande fortfarande gällande. Härigenom skulle en förnyad och omständlig procedur enligt den nya lagen om bysamfälligheter, där ordnade förhållanden redan blivit vidtagna, kunna undvikas.

Utskottet får sålunda för sin del på det livligaste tillstyrka de av motionären ifrågasatta ändringarna och tilläggen i lagen om förvaltning av bysamfälligheter m. m.»

Skogsvårdsstyrelsen anförde:

»Inom Kopparbergs län finnes en mängd samfälligheter av skogsmarks natur. För ernående av en bättre skogshushållning å dessa är det av synnerlig vikt, att de under ordnade former kunna ställas under gemensam förvaltning av delägarna. Skogsvårdsstyrelsen har därför på allt sätt sökt intressera delägare i dylika samfälligheter att ordna denna angelägenhet och med stöd av lagen om skogsundantag har det också i 27 fall lyckats att få dylika ägor under ordnad förvaltning och i 50 fall ha avverkningsförbud utfärdats till vidare. Skall nu allt detta arbete vara till ingen nytta? Att enligt den nya lagen om »byksamfälligheter» återupprepa den genomgångna proceduren torde ej i större omfattning vara tänkbart med hänsyn till Dalarnes säregna förhållanden i detta avseende. Skogsvårdsstyrelsen vill därför framhålla betydelsen av ett tillägg till lagen, som utan vidare omgång medgäve, att häradsrätt kunde godkänna de av länsstyrelsen fattade besluten i enlighet med lagen om skogsundantag.

Under framhållande av att det här verkligen är fråga om stora värden, som i annat fall icke torde komma att utnyttjas på ett tillfredsställande sätt, vill skogsvårdsstyrelsen i övrigt på det livligaste tillstyrka de ifrågasatta ändringarna och tilläggen i lagen om förvaltning av bysamfälligheter.»

Länsstyrelsen anförde:

»Såsom eget utlåtande får länsstyrelsen i huvudsak instämma i vad landstingets förvaltningsutskott anförts med tillägg, att bestämmelsen i 3 § om delgivning bör allenast hänvisa till rättegångsbalkens föreskrifter om del-

*Kopparbergs
läns hushåll-
ningssällskap»
förvaltnings-
utskott.*

*Skogsvårds-
styrelsen i
Kopparbergs
län.*

*Länsstyrelsen
i Kopparbergs
län.*

givning av stämning med byalag utan någon föreskrift om extra delgivning därutöver.

Beträffande motionärens yrkande, att »i § 17 en föreskrift tillfogas, som utan vidare omgång medger överflyttande av de nu anordnade förvaltningarna från länsstyrelsen till häradsrätten», torde väl därmed avses att giva fortfarande giltighet åt de enligt 1915 års speciallag för Kopparbergs län anordnade förvaltningar och meddelade avverkningsförbud. Såsom framgår av skogsvårdsstyrelsens yttrande är förvaltning anordnad beträffande 27 undantag och 50 undantag ställda under avverkningsförbud. Om nu den procedur, 1921 års lag stadgar, måste vidtagas beträffande dessa 77 undantag för att åt dem för tiden efter den 1 januari 1924 förskaffa det skydd, som faktiskt nu förefinnes, lider det intet tvivel, att större delen därav ånyo kommer att utsättas för hänsynslös skogsskövling. Ty säkerligen skall i många fall vederbörande avskräckas av att återigen igångsätta en lång och obehaglig procedur för att blott vinna, vad som redan med den gamla lagens bestämmelser lyckats ernås.

I likhet med förvaltningsutskotten och skogsvårdsstyrelsen får därför länsstyrelsen framhålla, att för detta län den viktigaste frågan i förevarande avseende är omarbetning av 1921 års lag i sådan riktning, att de enligt 1915 års lag vidtagna skyddsåtgärderna fortfarande må i huvudsak äga giltighet.»

Första lagutskottet 1923. Första lagutskottet anförde i utlåtande nr 18 efter att hava redogjort för den här ifrågakarande lagstiftningen:

»Såsom i motionen anförts, kunna de i 1921 års lag givna föreskrifterna om kallelse till sammanträde för avgörande av fråga om samfällighets användning eller tillgodogörande medföra vissa olägenheter. När fråga är om samfälligheter med ett stort antal delägare, möter det ofta betydande svårigheter att iakttaga de för kallelseförfarandet gällande bestämmelserna. Den stadgade formen för delgivning med känd delägare boende utom de fastigheter, till vilka samfälligheten hör, medför understundom besvär och avsevärda kostnader. Genom desamma kunna delägare även avskräckas från att påkalla tillämpning av lagens bestämmelser, och möjligheten att anordna en för såväl delägarna som det allmänna förnämlig förvaltning går därigenom förlorad. Särskilt inom Kopparbergs län med dess säregna förhållanden beträffande jordbesittning och ägoreglering komma givetvis dessa svårigheter till synes. De flesta av de till utskottet inkomna yttrandena vitsorda jämväl, att, såvitt angår nämnda län, en förenkling av kallelseproceduren är av behovet påkallad. Även utskottet delar denna mening. Huru den ifrågasatta förenklingen bör genomföras, kan utskottet emellertid för närvarande icke angiva. Uppenbart är, att densamma icke får åstadkommas på sådant sätt, att fara uppkommer för kränkning av delägarers berättigade intressen. Möjligt kan det önskade syftet vinnas genom bifall till det av länsstyrelsen i Kopparbergs län förordade förslaget, att nu ifrågakarande bestämmelser i 3 § måtte utbytas mot en hänvisning till rättegångsbalkens stadgande om delgivning med byalag. Ej heller kan utskottet för närvarande uttala en bestämd mening, huruvida den ifrågasatta ändringen bör gälla endast för Kopparbergs län eller utsträckas till hela riket. Förhållanden likartade med dem, som förefinns i nämnda län, äro för handen även i andra delar av landet. Någon förenkling av förfarandet kunde måhända därför även för dessa trakter vara erforderlig. En omarbetning av föreskrifterna om kallelse förutsätter emellertid, att frågan göres till föremål för fullständig utredning. Utskottet vill därför för sin del förorda, att en sådan utredning verkställas genom

Kungl. Maj:ts försorg. Vid denna undersökning bör även tagas under omprövning den av motionären gjorda hemställan om borttagande av föreskriften rörande förordnande av god man för frånvarande delägare. En reform i denna riktning skulle givetvis underlätta förfarandet, men skulle även kunna medföra viss risk för äsidossättande av frånvarandes rätt. Emellertid skulle tillvaratagandet av frånvarandes intressen måhända kunna ske i annan och enklare form.

På sätt framgår av den ovan lämnade redogörelsen, äger överexekutor i vissa fall, efter det beslut fattats om ägas användning eller avhändande, meddela förbud för delägarna att under angiven tid å ägan verkställa avverkning eller taga ler, torv, grus eller dylikt. Ifrågasättas kan emellertid, huruvida icke redan på ett tidigare skede i förfarandet möjlighet bör finnas att utverka ett dylikt förbud. Andamålet med den sökta åtgärden kan givetvis äventyras, därest man icke, innan beslut fattats om ägas användning eller förvaltning, äger hindra delägare att företaga avverkning eller verkställa torv-, ler- eller grustäkt. Det synes därför vara lämpligt att medgiva överexekutor rätt att besluta förbud, så snart delägare ingivit ansökan om förordnande av särskild person att föranstalta om sammanträde eller om god man att omhändertaga förvaltningen. Ett stadgande i denna riktning skulle motsvara de i 1915 års lag givna bestämmelserna om interimistiskt avverkningsförbud. Även denna fråga torde emellertid böra göras till föremål för undersökning.

Av skogsvårdsstyrelsens i Kopparbergs län yttrande inhämtas, att inom nämnda län med stöd av 1915 års lag anordnats förvaltning beträffande 27 undantag, under det att 50 undantag ställts under avverkningsförbud. Därest för beredande av erforderligt skydd åt dessa samfälligheter även efter den 31 december 1923 skulle erfordras iakttagande av de i 1921 års lag givna föreskrifterna, skulle detta förmodligen komma att medföra, att nämnda ägor åter komma att utlämnas åt de enskilda delägarnas gottfinnande. Starka skäl tala för riktigheten av länsstyrelsens uppfattning, att delägarna i många fall skulle avskräckas från att ånyo igångsätta ett omständligt förfarande för att uppnå ett skydd, som förut bestått. Någon form torde därför böra utfinnas, som möjliggör, att enligt 1915 års lag anordnade förvaltningar och meddelade avverkningsförbud kunna vinna godkännande även enligt 1921 års lag. Vid den av utskottet förordade undersökningen bör givetvis även detta spörsmål tagas under omprövning.

För att en reform i sistberörda riktning icke skall bli verkningslös, kräves emellertid, att redan bestående förvaltningar och avverkningsförbud icke upphöra att gälla, innan ifrågasatt lagändring träder i kraft. Såsom framgår av det ovan sagda, skola enligt 17 § dylika förvaltningar och förbud tillämpas längst intill den 1 januari 1924. Uppenbart är, att den av utskottet förordade utredningen icke före nämnda dag kan hava lett till lagstiftning i ämnet. Det torde därför vara erforderligt, att den bestämda slutterminen något framflyttas, och synes det utskottet lämpligt, att dagen bestämmes till den 1 januari 1926. Det erforderliga anståndet torde enklast kunna vinnas därigenom, att riksdagen nu antager en lag om fortsatt tillämpning av enligt 1915 års lag anordnade förvaltningar och meddelade avverkningsförbud».

På grund av vad sålunda anförts hemställde utskottet, *dels* att riksdagen måtte för sin del antaga en lag om fortsatt tillämpning av förvaltning eller avverkningsförbud enligt lagen den 11 juni 1915 med särskilda bestämmelser beträffande viss samfällid skogsmark inom Kopparbergs län, *dels ock* att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta

verkställa utredning angående de förutsättningar, under vilka förberörda lag den 13 juni 1921 skulle kunna omarbetas för tillgodoseende av de i utskottets utlåtande angivna synpunkter, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda.

Båda kamrarna biföllo utskottets hemställan.

Den av riksdagen för dess del antagna lagen är numera av Kungl. Maj:t godkänd och utfärdad under den 22 juni 1923 (svensk författningssamling nr 251). Riksdagens skrivelse, i vad den avsåg begäran om utredning angående ytterligare lagstiftningsåtgärder, remitterades för yttrande till f. d. justitierådet Anshelm Berglöf i egenskap av ledare för den pågående utredningen angående jordförhållandena i Kopparbergs län.

Yttrande av f. d. justitierådet A. Berglöf. Med en den 21 november 1923 dagtecknad skrivelse har justitierådet Berglöf till besvarande av remissen överlämnat ett av honom upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 6, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter, av den lydelse, bilaga A till detta protokoll utvisar. Såsom motivering till lagförslaget har anförts följande:

»De av motionären framställda önskemålen synas mig vara synnerligen beaktansvärda och böra föranleda omarbetning av 1921 års lag. Jag har i samråd med biträden och sakkunniga Ortsrepresentanter i Dalautredningen för ändamålet utarbetat bilagda förslag till vissa ändringar i lagen. Därvid har — utöver de i riksdagsskrivelsen angivna riktlinjer — tillkommit jämväl ett förslag till ändring av 6 §. Behovet av denna ändring har framhållits av Ortsrepresentanterna under mina med dem hållna överläggningar.

Det har ifrågasatts, huruvida tilltänkta ändringar borde begränsas till att gälla endast Kopparbergs län. Då emellertid, fränsett vad som anförts angående 17 §, de förhållanden, vilka påkalla ändring av lagen, jämväl kunna förekomma annorstädes — särskilt torde så vara fallet i Norrland — har jag ansett en sådan begränsning olämplig. I övrigt får jag hänvisa till vad nedan anföres beträffande förslaget särskilda bestämmelser.

3 §.

I det förslag, som låg till grund för 1921 års lag, upptogs kungörelse såsom form för kallelse till sammanträde med delägare i samfällighet allenast för de fall att delägarna voro flera än tio eller att det icke med säkerhet kunde utrönas, vilka hade del i samfälligheten. Någon föreskrift om särskild delgivning med känd delägare, boende utom de fastigheter, till vilka samfälligheten hörde, innehöll ej förslaget. I anledning av framställda erinringar vidtogos emellertid vid dettas remitterande till lagrådet en del ändringar i fråga om kallelseförfarandet. En av dessa gick ut på lättnad, i det att kungörelseformen — oberoende av antalet delägare — tilläts jämväl i det fall, att delägare vistades utom riket eller på okänd ort. En annan åter innebar den skärpningen, att kallelsen skulle särskilt delgivas känd delägare, boende utom de fastigheter, till vilka samfälligheten hörde. Mot den förra bestämmelsen anmärkte lagrådet, att den syntes föga lämplig och att i stället, för den händelse att någon delägare vore å okänd ort eller så fjärran att han ej kunde bevaka sin rätt, hänvisning borde givas till bestämmelserna i lagen den 11 juni 1920 om god man för bortovarande. Denna anmärkning

iaktogs; och då paragrafen uti ifrågavarande avscenden i övrigt ej undergick någon ändring, kom den sålunda att föreskriva, såväl att kallelsen skall särskilt delgivas känd delägare, boende utom de fastigheter, till vilka samfälligheten hörer, som ock att den sammankallande har att, där någon delägare är å okänd ort eller så fjärran, att han ej kan bevaka sin rätt, begära förordnande av god man enligt lagen om god man för bortovarande.

Den förra av dessa särskilda förekrifter har i förslaget uteslutits. Den senares ovillkorliga tillämpning har inskränkts till det fall, att kallelsen skall delgivas delägarna personligen. Givetvis är det av vikt, att rättssäkerheten i största möjliga utsträckning tillgodoses. Det kan dock icke förnekas, att lagens ifrågavarande föreskrifter i tillämpningen vålla oskäligt stora svårigheter, där antalet delägare i samfälligheten är betydande. Understundom kunna de rent af komma att verka därhän, att lagens användning praktiskt taget uteslutes. Tillhör samfällighet exempelvis en socken eller en större by, torde den sammankallande icke kunna undgå att taga del av fastighetstaxeringslängderna för en hel socken. För vinnande av visshet om, vilka äro delägare i samfälligheten, måste längderna därvid genomgås i sin helhet. Beträffande varje såsom delägare i byn eller socknen antecknad person, eventuellt sålunda beträffande alla i längderna upptagna, måste därefter undersökas, huruvida de bo utom byn eller socknen. Om så är fallet, skall den sammankallande göra sig underrättad om bostadsorten eller, där kännedom därom icke kan vinnas eller personen är avlägset boende, begära förordnande av god man hos domstol. Eventuellt kunna därvid olika domstolar komma i fråga. Om då någon delägare förbises, som bort särskilt kallas, eller en eller annan delgivning icke verkställes formellt riktigt, kan hela utredningsarbetet genom klander bliva gagnlös. Dylika perspektiv måste självfallet verka avskräckande för den, som eljest ämnat få till stånd en för samtliga delägare nyttig anordning. Icke minst spelar därvid kostnadsfrågan in. Även där anordning enligt lagen kan komma till stånd, torde ofta särskilt utrednings- och delgivningskostnaderna uppgå till så avsevärda belopp, att den med anordningen avsedda nyttan icke vinnes. Synnerligen påfallande blir missförhållandet, då den tillämnade åtgärden avser upplåtande eller avhändande av ett obetydligt område, t. ex. till bebyggande. Beträffande förordnande av god man för frånvarande torde i ett icke ringa antal fall det förhållandet inträffa, att kostnaden för lösen av dylikt förordnande överstiger värdet av den frånvarandes andel i samfälligheten.

Det synes mig sålunda föreligga starka skäl för att, på sätt nu skett, för enkla kallelseförfarandet. Rättssäkerhetens krav torde ej heller ovillkorligen fordra ett bibehållande av bestämmelserna i oförändrat skick. I många fall läser, såsom motionären framhållit, den enskilde delägarens intresse vara skäligen obetydligt. Förut är berört, hurusom den betungande kallelseformen kan direkt motverka och i vissa fall ominstetgöra den nytta, som eljest skulle kommit jämväl en frånvarande delägare till del. I övrigt må framhållas, att de i lagen tillåtna åtgärderna äro avsedda att tillfredsställa ett samtliga delägares gemensamma intresse. De torde ock endast i undantagsfall lända till sådant förfång, att en ifrågasatt åtgärd icke bör komma till stånd. I regel läser den enskilde delägarens intresse icke vara individuellt betonat i motsättning mot andra delägares, utan sammanfalla med deras. Sådant särskilt intresse förefinnes väl näppeligen i annat fall än då delägare nyttjar samfällighet till husbehov och ej kan lämpligen taga detta annorstädes. Det säger sig självt, att sådant husbehov ytterst sällan är till finnandes hos del-

ägare, som ej är boende å de fastigheter, till vilka samfälligheten hör, utan torde i all synnerhet sådan delägare så gott som undantagslöst draga fördel av att samfällighetens utnyttjande ordnas på något av de i lagen omnämnda sätten.

Påpekas må, att enligt 11 kapitlet 12 § rättegångsbalken stämning å helt byalag, som utgöres av flera än tio personer, kan delgivas genom ett liknande kungörelseförfarande, ehuru intressekonflikt därvid städse föreligger och till och med en ren rättsförlust kan tänkas uppstå för en frånvarande. Till nyssnämnda lagrum hänvisas ock i 8 § i nu ifrågavarande lag beträffande stämmnings delgivning vid klandertalan, då de delägare, vilka skola stämmas, äro flera än tio.

Även om bestämmelsen rörande förordnande av god man för bortovarande delägare uteslötes, torde visserligen den sammankallande likväl vara skyldig begära sådant förordnande för den händelse, att kungörelseformen icke kommer till användning. En sådan skyldighet måste nämligen anses ligga redan i det för dylikt fall uppställda kravet på personlig delgivning. Till undvikande av missförstånd härutinnan har emellertid för detta fall bestämmelsen bibehållits i lagtexten.

6 §.

I paragrafens andra moment enligt gällande lydelse stadgas, att beslut om utlegning av samfällighet för längre tid än fem år skall för att äga giltighet biträdas ej mindre av två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet, beräknat på sätt i andra punkten av 4 § 3 mom. är sagt, än även av minst hälften av samtliga delägare i samfälligheten efter huvudtalet. Med hänvisningen till sistberörda lagrum avses, att de röstandes röstetal skola begränsas sålunda, att icke för någon av dem må beräknas mera än en femtedel eller, där delägarna äro flera än femtio, en tjugondel av de röstandes sammanlagda röstetal. Beslut om avhändande av samfällighet skall enligt 7 § första stycket fattas i den ordning, som i 6 § 2 mom. sägs.

I förslaget har kravet på majoritet efter huvudtalet uppgivits. Där delägarantalet är stort, torde nämligen denna bestämmelse praktiskt taget utesluta möjligheten att få till stånd åtgärd enligt 6 och 7 §§ även i det fall, att i själva verket ingen som helst opposition mot åtgärden förefinnes bland delägarna. Så torde, där t. ex. fråga är om en sockensamfällighet, utom allt tvivel endast en ringa bråkdel av delägarna komma att över huvud taget infinna sig å sammanträdet. Detta blir särskilt fallet, då frågan avser åtgärd å allenast en obetydlig del av samfälligheten, exempelvis upplåtande eller försäljning av ett tomtområde. Att de, som — kanske i de flesta fall på grund av bristande intresse för frågan — underlåtit att inställa sig å sammanträdet, då ock få finna sig i de närvarandes beslut, bör icke kunna anses såsom ett motbjudande resultat av den ifrågasatta ändringen. Mindre lyckligt torde ock vara att, med bibehållande av kravet på anslutning av visst antal delägare i förhållande till hela delägarantalet, söka undanröja den påtalade olägenheten genom att lätta på detta krav och i det avseendet bestämma en viss lägre siffra. Vilken siffra man än väljer kan nämligen icke undvikas, att den för många fall blir olämplig. Strängt taget skulle det erforderliga antalet, för att kunna anses väl avvägt, sättas olika för särskilda grupper av samfälligheter allt efter delägarantalets storlek. Så t. ex. skulle man, där detta är mycket stort, nödgas, för att icke bestämmelsen skulle fortfarande verka skadligt hämmande, sätta siffran så låg, att den förlorade all betydelse i de fall, där delägarantalet är ringa.

I den kvarstående bestämmelsen om kvalificerad majoritet synes ligga tillräcklig garanti mot olämpliga åtgärder. Därutöver torde böra framhållas, att jämväl det korrektivet förefinnes, att delägare genom klandertalan kan få upphävt beslut om åtgärd, som skulle lända honom till märkligt förfång.

9 §.

Enligt paragrafens nuvarande lydelse kan interimistiskt förbud för delägarna att använda samfällighet icke meddelas, förrän beslut om dess användande eller avhändande fattats, och detta endast om det visas, att fara föreligger för att samfälligheten blir utsatt för vanvård av delägare under tiden, till dess beslutet får verkställas och eventuellt reglemente blivit fastställt. Sådant förbud meddelas av överexekutor.

Något skäl för att dylikt förbud icke skall få meddelas tidigare än nu nämnts, har icke vid lagens tillkomst anförts. Däremot torde erfarenheten visa, att syftet med åtgärden kan helt förfelas, då förbudet meddelas först i ett senare skede av ärendets behandling. Naturligast är att åtgärden får vidtagas, så snart ansökning gjorts om förordnande av person att sammankalla delägarna till sammanträde. Under överläggningen med ortsrepresentanterna i Dalautredningen har framhållits det betänkliga i allenast en enda dags uppskov. Även den obetydliga tidsutdräkt, som skulle vållas därav att ansökan om förbud finge göras hos överexekutor först efter det förordnande, som ovan nämnts, begärts hos domaren eller rätten, kunde bliva ödesdiger. Mest ändamålsenligt torde då vara att tillägga domaren eller rätten befogenhet att meddela förbud. Då vid tillämnande av åtgärd enligt ifrågavarande lag fara beträffande skogsmark vanligtvis uppstår för obehörigt hygge, men det å andra sidan ofta möter praktiska svårigheter att direkt påvisa sådan fara, har i förslaget meddelande av avverkningsförbud gjorts till regel. Endast i det fall att särskilda skäl mot åtgärden äro för domaren eller rätten kända, bör ansökan om avverkningsförbud avslås. Ett sådant särskilt skäl skulle föreligga, om man tänker sig, att en egensinnig delägare, efter det väckt fråga om samfällighets tillgodogörande förfallit, endast i trakasserings syfte skulle utan några som helst nya skäl ånyo väcka frågan och därvid påyrka interimistiskt avverkningsförbud.

Ändringen av denna paragraf har föranlett ett tillägg i 14 §.

10 §.

I paragrafen har tillagts en bestämmelse om interimistiskt förbud att använda samfällighet. I allmänhet torde beslut angående förordnande av god man, som avses i denna paragraf, meddelas utan uppskov. Där sådant emellertid icke kan undvikas — t. ex. då till god man föreslagen person måste höras över ansökningen — bör liksom i 9 § för där avsedda fall beredas möjlighet att få till stånd förbud.

17 §.

Här avsedda förvaltningar hava tillkommit under så betryggande former, att någon betänklighet icke gärna kan anföras mot att likställa dem med förvaltningar, anordnade enligt 1921 års lag. Fullt berättigat synes därför det framställda önskemålet vara, att sådan åtgärds bestånd icke må göras beroende av utgången av en ny, ofta omständlig och dyrbar procedur enligt sistnämnda lag. Skola de förvaltningar, som anordnats enligt 1915 års lag,

fortfarande bestå, bör ock 1921 års lag för framtiden tillämpas med avseende å dem. Det lärer då vara nödvändigt, att reglementena i vissa delar omarbetas. En sådan omarbetning torde särskilt bliva av nöden för att bringa bestämmelserna rörande omröstning till överensstämmelse med 1921 års lag. Omarbetningen bör lämpligast verkställas av rätten efter delägarnas hörande.

Andra stycket innebär ett undantag från principen att, där delägarna äro flera än två, förvaltning av god man icke får anordnas i annat fall än att annan bestämmelse icke kunnat träffas. Även i det fall att avverkningsförbud meddelats, torde det nämligen vara önskvärt, att anordning enligt 1921 års lag åstadkommes med minsta möjliga omgång. Förvaltning av god man kan ock i avseende å sitt ändamål anses utgöra i viss mån en motsvarighet till avverkningsförbud enligt 1915 års lag. I vissa fall, t. ex. då avverkningsförbud tillkommit allenast för att skydda växande ungskog, kan ock anordnande av förvaltning för gemensam räkning vara skäliggen överflödig.

Promulgations- och övergångsbestämmelsen.

Det torde icke möta någon betänklighet att låta ifrågavarande lagändringar träda i kraft genast efter utfärdandet. Ett praktiskt behov härav föreligger på en del håll i Dalarna. Lagändringarna synas utan olägenhet kunna och även böra göras tillämpliga jämväl i tidigare anhängiggjorda ärenden. Föreskrift härom har — om än måhända strängt taget obehörlig — intagits i förslaget.»

Departementschefen.

Den i detta ärende föreliggande utredningen synes mig giva vid handen, att bysamfällighetslagen av år 1921 i vissa delar kräver en omarbetning. Såväl vad under frågans behandling vid årets riksdag förekommit som det av justitierådet Berglöf avgivna yttrandet innefattar enligt min mening giltiga skäl att, oaktat lagen nyligen tillkommit, redan nu taga under omprövning, i vad mån anmärkta praktiska olägenheter av lagens tillämpning i vissa avseenden må kunna avhjälpas genom lagändring.

Utredningen har enligt min uppfattning otvetydigt lagt i dagen, att en förenkling av bestämmelserna i 3 § om sättet för delgivning av kallelse å delägarna är av behovet påkallad likasom ock att möjligheten att få till stånd beslut jämlikt 6 eller 7 § om utlegning av samfällighet för längre tid eller om dess försäljning bör underlättas. I detta syfte har i det justitierådet Berglöfs utlåtande bilagda lagförslaget uteslutits 3 §:s bestämmelse därom att kallelsen skall särskilt delgivas känd delägare, boende utom de fastigheter, till vilka samfälligheten hör, och har jämväl, för den händelse delgivningen sker genom kungörelse, fordran på att den sammankallande skall begära förordnande av god man för bortovarande delägare uppgivits. I 6 § 2 mom. har kravet på majoritet efter huvudtalet bortfallit.

Lika med justitierådet Berglöf anser jag dessa bestämmelser medföra avsevärda praktiska olägenheter. Det är sålunda ur den synpunkten synnerligen önskvärt, att bestämmelserna helt uteslutas. Då de emellertid äro givna i rättssäkerhetens intresse, bör givetvis noga övervägas, i vad mån detta in-

tesse kräver, att de bibehållas i mer eller mindre modifierad form eller ock ersättas av andra säkerhetsåtgärder.

Beträffande föreskriften i 3 § om särskild delgivning av vissa kända delägare kunde exempelvis tänkas, att man nöjde sig med att begränsa dess tillämpning sålunda, att enbart delägare, som ägde ett större intresse i samfälligheten, behövde särskilt kallas. En sådan särställning för dessa delägare torde dock icke vara behöfelig. Även när de icke bo i orten, förstå de i allmänhet att själva bevaka sina intressen. Icke sällan — beträffande bolag torde det vara regel — iakttagas deras intressen av i orten boende representanter. Det är ock ganska vanskligt att bestämma gränsen mellan större och mindre intressen. En stor kvotdel i en samfällighet kan hava ett obetydligt värde, medan en vida mindre kvotdel i en annan samfällighet måhända representerar ett avsevärt intresse. I övrigt kan icke utan fog anmärkas, att en mindre andel i en viss samfällighet kan för ägaren till densamma vara av relativt större betydelse än en större andel för en annan delägare. Ett annat sätt åter vore att i ersättning för de uteslutna bestämmelserna uppställa ett större delägarantal såsom förutsättning för kungörelseförfarandets användning, men synes mig en sådan ändring, därvid valet av ny siffra skulle bliva mer eller mindre godtyckligt, icke böra ifrågakomma; och må jag i det hänseendet allenast erinra om att den i lagen angivna gränsen är densamma som i 11 kap. 12 § rättegångsbalken. Andra utvägar i den riktning, som nu angivits, synas mig icke kunna lämpligen föreslås; och då i övrigt betydelsen för rätts-säkerheten av de uteslutna bestämmelserna i 3 §, såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, i allmänhet torde vara ganska ringa, anser jag mig inför de vägande skäl, som tala för de föreslagna förenklingarna i delgivningssättet, böra förorda dessa.

Större betänkligheter synes mig möta emot de ändringar, som föreslagits beträffande villkoren för giltighet av de i 6 § 2 mom. och 7 § omnämnda beslut. I allmänhet lärer väl den i justitierådet Berglöfs förslag bibehållna bestämmelsen om kvalificerad majoritet efter röstvärdet utgöra tillräcklig garanti mot olämpliga åtgärder. Fall kunna dock tänkas, där detta icke är händelsen. Ett sammanträde, som påkallats i syfte närmast att få till stånd en mindre betydelsefull och för delägarne i allmänhet skäligen likgiltig åtgärd, bevistas kanske av ett fåtal delägare, vilka utan tillbörlig hänsyn till övriga delägars intressen besluta samfällighetens försäljning till underpris, och beslutet kommer till övriga delägars kännedom först sedan stadgad klander-tid gått till ända. Till ett sådant resultat kan den föreslagna förenklingen i delgivningssättet i viss mån medverka. Ehuru man får hoppas, att dylika fall bliva sällsynta, torde likväl, då ifrågavarande båda lagrum avse mera vittgående dispositioner, vilka på ett kännbart sätt kunna ingripa i den enskilde delägarrens intresse, risken för en sådan utgång, som nyss nämnts, böra så vitt möjligt uteslutas.

Emellertid kan fordran på majoritet efter huvudtalet onekligen komma att i många fall omöjliggöra en nyttig anordning. Den synes mig ock böra utgå, dock — av förut anförda skäl — endast under förutsättning att den kan ersättas med annan garantibestämmelse, som icke medför liknande olägenheter. Därvid kunde möjligen övervägas, huruvida man borde såsom villkor för besluts giltighet föreskriva, att de beslutande eller, om man så vill, de närvarande delägarnas sammanlagda röstetal skall utgöra viss kvotdel av samtliga delägarnas. Då emellertid en sådan anordning skulle i stort sett medföra samma olägenheter som framhållits beträffande den uteslutna bestämmelsen, synes därmed föga vara vunnet. Däremot synes önskemålet kunna vinnas genom en bestämmelse, att beslut, som nu avses, skall underställas rättens prövning. Redan den offentlighet en dylik åtgärd medför torde komma att avskräcka mindre lojala delägare från sådana transaktioner, som jag nyss antytt. I varje fall lär rätten vid en granskning av handlingarna i ärendet icke kunna undgå att uppdaga mera påfallande missförhållanden. De olägenheter, som man velat genom ändring av nu gällande föreskrifter undanröja, vidlåda ej heller en dylik anordning. Beslut om dispositioner, vilka äro ägnade att stödjas, komma givetvis att av rätten fastställas. Särskilt med stöd av nämndens kännedom om fastighetsvärdena i orten och andra på frågans bedömande inverkan lokal förhållanden torde häradsrätten i regel kunna utan omgång och tidsutdräkt bilda sig en uppfattning, huruvida transaktionen i fråga är lojal eller icke. Ofta lär ändamålet med försäljning vara att bereda utrymme för egna hem eller att säkerställa dem, vilka redan förut uppfört sina bostäder å samfällighet men på grund av svårigheterna före tillkomsten av 1921 års lag icke kunnat bereda sig tryggad rätt till markområdet. Särskilt i dessa fall, för vilka de föreslagna förenklingsarna avsett att bana väg, bör nyssberörda prövning icke komma att bereda några svårigheter. Den enskilde delägarens intresse ifråga om dessa små områden, vanligen belägna å by- eller sockenundantag, är i regel så obetydligt, att beslutet näppeligen kan lända honom till märkligt förfång. Kravet på rättens fastställelse lär i normala fall icke förorsaka något nämnvärt uppskov med beslutets verkställande, enär i alla händelser beslutet icke får träda i verkställighet förrän tiden för klandertalan gått till ända och, där sådan talan väckts, densamma blivit genom laga kraft ägande utslag ogillad. Enligt den lydelse av 14 §, som jag kommer att föreslå, skall rättens beslut om fastställelse gå i verkställighet utan hinder av förd klagan. Någon annan kostnad än lösen av rättens protokoll kommer underställningen i allmänhet ej att medföra. Erinras må slutligen, att underställningsförfarandet icke är främmande för 1921 års lag. Enligt 5 § tillämpas det i avseende å beslut om reglementes antagande. Även i 1915 års lag, vilken — efter vad det vill synas — fungerat till belåtenhet, förekommo bestämmelser om underställning av delägarnas beslut.

I enlighet med nu angivna riktlinjer har jag låtit omarbeta 6 § 2 mom. Ändringen har medfört smärre ändringar och tillägg i 7, 9 och 14 §§.

Förslagets övriga bestämmelser föranleda ej någon erinran från min sida.

Jag hemställer alltså, att lagrådets yttrande måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över det sålunda utarbetade, såsom bilaga B till detta protokoll fogade lagförslaget.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

N. Cervin.

Justitierådet Berglöfs förslag.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 6, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 3, 6, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter, 3, 6, 9 och 10 §§ i nedan angivna delar, skola erhålla följande ändrade lydelse.

3 §.

I fall — — — — — sammanträdet.

Kallelse å delägarna skall bevisligen tillställas dessa minst fjorton dagar före sammanträdet, såframt ej kortare tid av dem medgives, samt innehålla uppgift om tid och ort för sammanträdet ävensom det ärende, för vars behandling det påkallas. Hava ej delägarna enats om annat ställe för sammanträdes hållande, skall detta äga rum inom någon av de fastigheter, till vilka samfälligheten hör. Är någon delägare å okänd ort eller så fjärran, att han ej kan bevaka sin rätt, begäre den sammankallande förordnande av god man enligt lagen den 11 juni 1920 om god man för bortovarande. Äro delägarna flera än tio eller kan icke med säkerhet utrönas, vilka hava del i samfälligheten, må kallelsen delgivas sålunda, att densamma överlämnas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig, varjämte kallelsen skall, med underrättelse, vilken av delägarna bekommit densamma, minst tjuu dagar före sammanträdet ej mindre uppläsa i kyrkan i den eller de församlingar, där fastigheterna äro belägna, än även införas i en eller flera tidningar i orten.

Har — — — — — fastigheten.

Kostnad — — — — — samfälligheten.

6 §.

1 mom. Vilja — — — — — härav.

2 mom. Avser beslutet ägas utlegning för längre tid än fem år, skall densamma för att äga giltighet biträdas av två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet, beräknat på sätt i andra punkten av 4 § 3 mom. är sagt.

9 §.

Delägares — — — — — ogillad.

Har ansökan gjorts om förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträde med delägarna, skall på begäran av någon av dessa domaren eller rätten, där omständigheterna ej till annat föranledda, ställa ägan under avverkningsförbud så ock, där skäl därtill äro, meddela förbud för delägarna att taga ler, torv, grus eller dylikt. Sådant förbud skall gälla intill dess beslut enligt 5, 6 eller 7 § om ägans användning eller avhändande kommit till stånd och trätt i tillämpning eller ock frågan om ägans tillgodogörande på sätt nu är sagt förfallit.

10 §.

Ansökan — — — — — förvaltning.

Förordnande — — — — — upphört.

Där — — — — — därå.

Sådana — — — — — skogstjänsteman.

Har ansökan om ägas ställande under förvaltning av god man gjorts, och kan ej god man omedelbart förordnas, skall vad i 9 § andra stycket finnes för där avsedda fall stadgat äga motsvarande tillämpning. Förbud, som sålunda meddelats, skall gälla, till dess beslut i anledning av ansökningen meddelas.

14 §.

Över beslut, som av domaren meddelas enligt 9, 10 eller 13 §, må klagan föras hos hovrätten.

Beslut, som av rätten eller domaren meddelas enligt 5, 9, 10 eller 13 §, träder utan hinder av förd klagan genast i verkställighet.

17 §.

Har enligt lagen den 11 juni 1915 med särskilda bestämmelser beträffande viss samfälld skogsmark inom Kopparbergs län anordnats förvaltning, som gäller den 30 juni 1924, åligger det Konungens befallningshavande i sagda län att, så snart ske kan, till rättens ordförande översända handlingarna i ärendet rörande förvaltningens tillkomst och reglementes antagande. Sedan yttrande inhämtats från skogsvårdsstyrelsen eller, där fråga är om skogsmark, med vilken skogsvårdsstyrelsen ej har att taga befattning, vederbörande skogstjänsteman samt delägarna av rätten hörts, skall reglementet, efter det däri verkställts de jämkningar, som kunna finnas erforderliga för att bringa reglementet i överensstämmelse med denna lag, av rätten fastställas till fortfarande efter rättelse. Rättens beslut träder utan hinder av förd klagan genast i verkställighet.

Markområde, för vilket gäller avverkningsförbud, meddelat enligt förstnämnda lag, må ställas under förvaltning av god man utan hinder därav att frågan om markområdets tillgodogörande icke varit under behandling i den ordning, som i 3—7 §§ sägs.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Lagen skall tillämpas jämväl i ärende, vari dessförinnan gjorts ansökan om förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträde med delägarna eller om ägas ställande under förvaltning av god man.

Bilaga B.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 3, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter, 3, 6, 7 och 10 §§ i nedan angivna delar, skola erhålla följande ändrade lydelse.

3 §.

I fall — — — — — sammanträdet.

Kallelse å delägarna skall bevisligen tillställas dessa minst fjorton dagar före sammanträdet, såframt ej kortare tid av dem medgives, samt innehålla uppgift om tid och ort för sammanträdet ävensom det ärende, för vars behandling det påkallas. Hava ej delägarna enats om annat ställe för sammanträdes hållande, skall detta äga rum inom någon av de fastigheter, till vilka samfälligheten hör. Är någon delägare å okänd ort eller så fjärran, att han ej kan bevaka sin rätt, begäre den sammankallande förordnande av god man enligt lagen den 11 juni 1920 om god man för bortovarande. Äro delägarna flera än tio eller kan icke med säkerhet utrönas, vilka hava del i samfälligheten, må kallelsen delgivas sålunda, att densamma överlämnas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig, varjämte kallelsen skall, med underrättelse, vilken av delägarna bekommit densamma, minst tjugu dagar före sammanträdet ej mindre uppläsas i kyrkan i den eller de församlingar, där fastigheterna äro belägna, än även införas i en eller flera tidningar i orten.

Har — — — — — fastigheten.

Kostnad — — — — — samfälligheten.

6 §.

1 mom. Vilja — — — — — härav.

2 mom. För beslut om ägas utlegning för längre tid än fem år erfordras minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet, beräknat på sätt i andra punkten av 4 § 3 mom. är sagt. Beslutet skall underställas rättens prövning. Finner rätten, att beslutet icke är i laga ord-

ning tillkommet eller att det strider mot allmän lag eller författning eller länder till märkligt förfång för delägare, som ej lämnat sitt medgivande till upplåtelsen, skall beslutet av rätten undanröjas; i annat fall varde det fastställt.

7 §.

Vilja delägare avhända sig äga, som i denna lag avses, och kan det ske utan märkligt förfång för delägare, som ej därtill samtycker, äge de ock härom besluta; och skall vad i 6 § 2 mom. sägs om besluts fattande och underställande äga motsvarande tillämpning. Där någon delägare det yrkar, må dock avhändandet ej äga rum annorledes än genom försäljning å offentlig auktion.

Vad i 22 kap. 3 § ärvdabalken och 4 kap. 8 § jordabalken stadgas skall ej äga tillämpning i fråga om försäljning enligt denna lag av samfällighet, vari omyndig äger del. Dock må beslutet om försäljningen, oavsett om det biträtts å den omyndiges vägnar, ej fastställas, med mindre rätten finner skäl tillåta försäljningen, såvitt den omyndiges rätt rör.

Har — — — — — ordning.
 Då — — — — — underskrivas.
 Är — — — — — därtill.

9 §.

Delägarers beslut, som i denna lag avses, må ej träda i verkställighet förr än den i 8 § angivna tid gått till ända utan att klandertalan mot detsamma blivit instämd eller sådan talan blivit genom laga kraft ägande utslag ogillad samt, där underställning erfordras, beslutet blivit av rätten fastställt.

Har ansökan gjorts om förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträde med delägarna, skall på begäran av någon av dessa domaren eller rätten, där omständigheterna ej till annat föranleda, ställa ägan under avverkningsförbud så ock, där skäl därtill äro, meddela förbud för delägarna att taga ler, torv, grus eller dylikt. Sådant förbud skall gälla intill dess beslut enligt 5, 6 eller 7 § om ägans användning eller avhändande kommit till stånd och trätt i tillämpning eller ock frågan om ägans tillgodogörande på sätt nu är sagt förfallit.

10 §.

Ansökan — — — — — förvaltning.
 Förordnande — — — — — upphört.
 Där — — — — — därå.
 Sådana — — — — — skogstjänsteman.

Har ansökan om ägas ställande under förvaltning av god man gjorts, och

kan ej god man omedelbart förordnas, skall vad i 9 § andra stycket linnas för där avsedda fall stadgat äga motsvarande tillämpning. Förbud, som sålunda meddelats, skall gälla, till dess beslut i anledning av ansökningen meddelas.

14 §.

Över beslut, som av domaren meddelas enligt 9, 10 eller 13 §, må klagan föras hos hovrätten.

Beslut, som av rätten eller domaren meddelas enligt 5, 6, 7, 9, 10 eller 13 §, träder utan hinder av förd klagan genast i verkställighet.

17 §.

Har enligt lagen den 11 juni 1915 med särskilda bestämmelser beträffande viss samfälld skogsmark inom Kopparbergs län anordnats förvaltning, som gäller den 30 juni 1924, åligger det Konungens befalningshavande i sagda län att, så snart ske kan, till rättens ordförande översända handlingarna i ärendet rörande förvaltningens tillkomst och reglementes antagande. Sedan yttrande inhämtats från skogsvårdsstyrelsen eller, där fråga är om skogsmark, med vilken skogsvårdsstyrelsen ej har att taga befattning, vederbörande skogstjänsteman samt delägarna av rätten hörts, skall reglementet, efter det däri verkställts de jämkningar, som kunna finnas erforderliga för att bringa reglementet i överensstämmelse med denna lag, av rätten fastställas till fortfarande efter rättelse. Rättens beslut träder utan hinder av förd klagan genast i verkställighet.

Markområde, för vilket gäller avverkningsförbud, meddelat enligt förstnämnda lag, må ställas under förvaltning av god man utan hinder därav att frågan om markområdets tillgodogörande icke varit under behandling i den ordning, som i 3—7 §§ sägs.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Lagen skall tillämpas jämväl i ärende, vari dessförinnan gjorts ansökan om förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträde med delägarna eller om ägas ställande under förvaltning av god man.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 31 december 1923.

Närvarande:

justitierådet SUNDBERG,
regeringsrådet THULIN,
justitierådet STENBERG,
justitierådet KÔERSNER.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 30 november 1923, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av e. o. hovrättsassessorn Karl Gustaf Hjärne.

I anledning av förslaget avgåvos följande yttranden.

Lagrådet:

För tydligare utmärkande, att föreskriften om skyldighet att påkalla förordnande av god man för bortovarande skall gälla endast för det fall, att kallelsen skall delgivas delägarna personligen, torde andra stycket av 3 § böra uppdelas i två stycken, av vilka det första behandlar nämnda fall och det andra reglerar kungörelseförfarandet.

Ifrågasättas må, om icke sista punkten av tredje stycket i bysamfällighetslagens 5 § bör undergå någon jämkning, så att därav otvetydigt framgår, att även i där behandlade fall de i 6 och 7 §§ av förslaget intagna bestämmelserna om underställning skola tillämpas. Iakttagandet härav föranleder tilllägg i förslagets ingress och rubrik.

Det torde vara lämpligt, att till stadgandet i 17 § om rättens fastställelse å förvaltningsreglemente fogas förklarande, att den äga, varom fråga är, i och med fastställelsen skall anses vara ställd under förvaltning för gemensam räkning enligt bysamfällighetslagen.

Sundberg och Thulin:

Avfattningen av andra punkten i andra stycket i 7 § ger närmast anledning till den tolkning av det däri intagna stadgandet, att rätten skall särskilt undersöka, huruvida försäljningen, i vad den avser omyndigs andel i samfälligheten, är till övervägande olägenhet för denne, och, där så finnes vara fallet, på sådan grund vägra fastställelse å försäljningen, även om sagda olägenhet ej är att hänföra till märkligt förfång. Då denna tolkning näppeligen lärer vara avsedd, eftersom den skulle stå i viss motsättning mot innebörden av första punkten i samma stycke, hemställes, att andra punkten undergår någon jämkning i syfte att däruti få otvetydigt uttalat, att — fränsett domstolens skyldighet att tillvarataga omyndig delägares rätt även där beslutet om försäljningen biträtts å hans vägnar — domstolen ej av hänsyn till den omyndige må vägra fastställelse å försäljningen av andra skäl än som gälla beträffande myndig delägare.

Lagrådet:

Lagrådet anser sig böra erinra därom att enligt det förslag till lag om förmynderskap, som för närvarande är föremål för lagrådets granskning, i åtskilliga andra fall än gällande lag bestämmer skall krävas tillstånd av myndighet till rättshandlingar för omyndigs räkning och att, därest samma förslag upphöjes till lag med bibehållande av antydda regler, vissa jämkningar i bysamfällighetslagen härav möjligen bliva påkallade.

I övrigt lämnades förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 2 januari 1924.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Ekeberg, lagrådets den 31 december 1923 avgivna yttrande över det den 30 november samma år till lagrådet remitterade förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfälliga ägor och rättigheter. Efter att hava redogjort för innehållet i lagrådets yttrande anför föredraganden:

»Såsom framgår av den lämnade redogörelsen avse lagrådets anmärkningar förtydligande av vissa stadganden i förslagets 3 och 17 §§. I samma syfte har hemställts om en mindre ändring jämväl i lagens 5 §. I enlighet härmed hava tillägg och ändringar gjorts i förslaget, därvid även verkställts en redaktionell ändring i 9 §.

Två av lagrådets ledamöter hava riktat en anmärkning mot den föreslagna nya lydelsen av 7 § andra stycket. Visserligen har i det remitterade lagförslaget åt detta lagrum givits en annan formulering än i gällande lag. Denna ändring, som betingats av att underställningsförfarandet införts, är dock endast av formell natur. Det har sålunda icke avsetts att därmed göra en jämkning i de normer, efter vilka beslutet om försäljning skall i den omyndige delägarens intresse prövas. Då den av nämnda ledamöter berörda sakfrågan icke synes mig böra upptagas i detta sammanhang, har jag ansett den mot förslaget i denna del framställda erinran icke böra föranleda någon åtgärd.»

Föredraganden uppläser härefter det omarbetade lagförslaget, vilket finnes såsom bilaga fogat vid detta protokoll, samt hemställer, att förslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter
biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen,
att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse,
bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

E. Lindström.